

Briuselis, 2025 m. birželio 4 d.
(OR. en)

9494/25

ASILE 47
JAI 694
MIGR 195
COEST 421

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. birželio 4 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 649 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Nuspėjami ir bendri tolesni Europos veiksmai dėl ukrainiečių Europos Sąjungoje

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 649 final.

Priedama: COM(2025) 649 final

Briuselis, 2025 06 04
COM(2025) 649 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Nuspėjami ir bendri tolesni Europos veiksmai dėl ukrainiečių Europos Sąjungoje

Nuspėjami ir bendri tolesni Europos veiksmai dėl ukrainiečių Europos Sąjungoje

1. ĮVADAS

Nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pradžios Europos Sąjunga rodo tvirtą paramą teikdama politinę, humanitarinę, karinę ir diplomatinę pagalbą, taip pat kaip didžiausia finansinės paramos Ukrainai teikėja¹. Tuo pat metu ES nustatė didžiules precedento neturinčias sankcijas Rusijai ir tiems, kurie prisideda prie Rusijos karo veiksmų². Valstybės narės ir jų piliečiai reiškė tvirtą solidarumą Ukrainai ir nuo karo bėgantiems jos žmonėms, suteikdami jiems neatidėliotiną apsaugą ir paramą, įskaitant galimybę gauti būstą, sveikatos priežiūrą, išsilavinimą ir darbą. Dėl to milijonams iš Ukrainos perkeltų asmenų buvo suteiktas saugumas ir pastogė, atvertos galimybės visoje ES.

Pradėjus taikyti Laikinosios apsaugos direktyvą³ suformuotas bendras ES požiūris, kuris suteikia nuspėjamumą ir teisinį tikrumą tiek iš Ukrainos persikeltiems asmenims, tiek valstybėms narėms. Jis suteikė neatidėliotiną apsaugą ir kartu padėjo išvengti papildomos naštos jau ir taip pernelyg didelę įtampą patiriančioms nacionalinėms prieglobsčio sistemoms. Todėl paaiškėjo, kad laikinoji apsauga, šiuo metu taikoma iki 2026 m. kovo mėn., yra veiksmingas ir proporcingas atsakas į išskirtines aplinkybes.

Kadangi padėtis Ukrainoje tebėra nesaugi, Komisija yra pasiryžusi toliau tvirtai remti šalį ir jos žmones. Daugelis asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, užmezgė tvirtus ryšius su juos priimančiąja visuomene ES, mokydami kalbą, įsidarbindami, siekdami išsilavinimo, dalyvaudami kultūros iniciatyvose ir, ne mažiau svarbu, integruodami vaikus.

Kad būtų užtikrintas subalansuotas atsakomybės pasidalijimas tarp valstybių narių, labai svarbu visą laiką taikyti bendrą ES požiūrį. Todėl, po išsamių konsultacijų su valstybėmis narėmis vadovaujant pirmininkaujančiajai Lenkijai ir atsižvelgiant į Ukrainos vyriausybės nuomonę, būtina pratęsti laikinąją apsaugą dar vieniems metams, kartu rengiantis pasiūlyti stabilesnę ir ilgalaikę perspektyvą iš Ukrainos perkeltiems asmenims, be kita ko, remiant saugų, savanorišką ir orų grįžimą į Ukrainą.

Ukraina turi didelį ekonominį potencialą, o žvelgiant į jos atsigavimą ir ilgalaikę plėtrą, šalis vis labiau kliausis savo piliečių parama, kad įsibėgėtų atstatymas ir išryškėtų jos ateities kontūrai. Ukrainai reikia, kad jos žmonės grįžtų kaip gyvieji bendruomenės nariai, kurie suteikia kasdienio gyvenimo ir socialinės sanglaudos atkūrimui reikalingą stiprybę, patirtį ir atsparumą. Reikalingi bendri tolesni veiksmai, kuriais užtikrinamas nuspėjamumas, stabilumas ir subalansuotas poveikis valstybėms narėms. Taip asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, turėtų būti suteikta pakankamai laiko pereiti nuo laikinosios apsaugos prie kito teisinio statuso, kuris geriau atspindi jų faktinę padėtį, pvz., dėl darbo, studijų ar šeiminių priežasčių, taip pat turėtų būti teikiama parama tiems, kurie nori grįžti į Ukrainą.

Šiame komunikate išdėstoma, kaip Europai bendrai veikti šiandien ES esančių ukrainiečių ateities klausimu. Prie jo pridedami pasiūlymai dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo dėl laikinosios apsaugos pratęsimo ir dėl Tarybos rekomendacijos, kurioje išdėstytos priemonės,

¹ [ES parama Ukrainai. Europos Komisija.](#)

² [Sankcijos, priimtose Rusijai pradėjus karinę agresiją prieš Ukrainą. Europos Komisija.](#)

³ 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius, pusiausvyrą, L 212/12, 2001 8 7.

kuriomis siekiama sudaryti sąlygas sklandžiam ir gerai koordinuotam perėjimui nuo laikinosios apsaugos statuso ir padėti tiems, kurie nori grįžti namo į Ukrainą.

2. LAIKINOJI APSAUGA

Apskaičiuota, kad asmenų, kuriems skirta laikinoji apsauga⁴, ES+⁵ yra daugiau kaip 4,4 mln.⁶, ir žmonės toliau atvyksta.

Per pirmuosius tris 2025 m. mėnesius ES+ šalyse buvo priimta beveik 142 000 sprendimų, kuriais suteikiama laikinoji apsauga, vidutiniškai per mėnesį – apie 47 000⁷ sprendimų. Iš valstybių narių į Ukrainą grįžo apie 800 000⁸ žmonių, tačiau dabar judėjimas dažniausiai yra švytuoklinio pobūdžio. 2024 m. ES ukrainiečiai pateikė beveik 27 000 prieglobsčio prašymų⁹, o patenkintų prašymų skaičius siekė 87 proc. Pirmaisiais 2025 m. mėnesiais prašymų skaičius toliau didėjo: 2025 m. sausio–vasario mėn. ES ukrainiečiai pateikė beveik 6 000 prieglobsčio prašymų¹⁰.

Laikinosios apsaugos direktyvos teisinė sistema ir toliau patikimai užtikrina suderintus vienodus milijonų iš Ukrainos perkeltų asmenų apsaugos standartus. Dabartinė nesaugi ir neaiški padėtis Ukrainoje rodo, kad šiuo metu didelėse Ukrainos teritorijose nėra ilgalaikių saugių sąlygų tiems, kurie nori grįžti. UNHCR vertina, kad mažai tikėtina, jog dauguma asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, trumpuoju laikotarpiu sugrįžtų savanoriškai, visų pirma dėl tebesitęsiančių saugumo problemų, taip pat nurodo susirūpinimą dėl galimo ugnies nutraukimo stabilumo. Todėl svarbu, kad ES laikytųsi savo įsipareigojimo teikti pagalbą perkeltiesiems asmenims tiek laiko, kiek reikės, remdamasi mūsų solidarumo, žmoniškumo ir pagarbos žmogaus teisėms vertybėmis. Todėl Komisija teikia **pasiūlymą dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo pratęsti laikinosios apsaugos galiojimą** dar vieniems metams iki 2027 m. kovo 4 d.

Kadangi ES toliau teiks laikinąją apsaugą ir atitinkamas teises, iš Ukrainos perkeltieji asmenys turėtų būti patikinti, kad tarptautinės apsaugos prašymas nėra būtinas. Užtikrinus asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, aiškumą ir teisinį tikrumą, taip pat skatinant žmones pereiti prie kitų teisinių statusų, kurie geriau atspindėtų jų faktinę padėtį, taip pat bus išvengta papildomos naštos nacionalinėms prieglobsčio sistemoms.

Per trejus metus nuo direktyvos taikymo pradžios poreikis numatyti laikinąją apsaugą ir galimybė asmenims gauti laikinąją apsaugą pasirinktoje valstybėje narėje nevienodai paveikė valstybių narių priėmimo sistemas. Kai kuriais atvejais poveikį dar labiau sustiprino papildomas spaudimas, susijęs su tuo, kad teko vienu metu spręsti daugybę prieglobsčio prašymų, taip pat praktinių klausimų, pvz., susijusių su būstu. Ateityje svarbu toliau dirbti siekiant užtikrinti didesnę valstybių narių pastangų pusiausvyrą.

⁴ [Eurostatas | duomenys](#).

⁵ ES valstybės narės, Islandija, Lichtenšteinas, Norvegija, Šveicarija.

⁶ Valstybės narės, kuriose 2025 m. kovo mėn. buvo daugiausia asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, buvo Vokietija (1 184 890), Lenkija (997 120), Čekija (365 055), Ispanija (233 825), Italija (165 225) ir Rumunija (182 835). Vertinant tik ES valstybes nares, asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, skaičius siekia beveik 4,3 mln.

⁷ –21 proc., palyginti su mėnesiniu vidurkiu, užregistruotu per pirmuosius tris 2024 m. mėnesius, ir –24 proc., palyginti su mėnesiniu vidurkiu visais 2024 m. [Eurostatas | duomenys](#).

⁸ [TMO perkėlimo sekimo matrica \(DTM\) „Ukraine — Returns Report — General Population Survey Round 20 \(April 2025\)“ \(liet. Ukrainos grįžimo ataskaita. 20-asis bendro gyventojų tyrimo etapas \(2025 m. balandžio mėn.\)\)](#).

⁹ [Eurostatas | duomenys](#).

¹⁰ +86 proc., palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2024 m.; [Eurostatas | duomenys](#).

Visų pirma valstybės narės turėtų atmesti prašymus išduoti leidimus gyventi, pateiktus asmenų, kurie jau yra gavę leidimą gyventi dėl laikinosios apsaugos kitoje valstybėje narėje ir tuo pagrindu jau naudojami laikinosios apsaugos teisėmis¹¹. Tai gali padėti išvengti pakartotinių registracijų laikinajai apsaugai gauti ir užtikrinti, kad su tokia apsauga susijusiomis teisėmis vienu metu būtų naudojamos tik vienoje valstybėje narėje.

3. ILGALAIKĖS PERSPEKTYVOS SUTEIKIMAS IR PARAMA UKRAINIEČIŲ PASIRINKIMUI

Labiau nei ko nors kito Ukrainai reikia savo žmonių, kad būtų atkurti visuomenės saitai, šalies ekonomika ir infrastruktūra. Kita vertus, daug perkeltųjų ukrainiečių ES kuria naują gyvenimą. Ukraina aktyviai siekia sudaryti palankias sąlygas saugiam jos piliečių ir gyventojų grįžimui remiant ES, tiek teikdama paskatas, tiek bendraudama su užsienyje gyvenančiais ukrainiečiais. O kol kas galimybė įsidarbinti ir mokytis, kurią suteikia valstybės narės, yra naudinga ne tik tiems, kurie atitinka reikalavimus ir nusprendžia likti ES, bet ir tiems, kurie planuoja grįžti namo. Siekdama užtikrinti stabilesnę ir tvaresnę perspektyvą, Komisija yra pasiryžusi padėti iš Ukrainos perkeltiems asmenims priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl jų ateities.

3.1. Parama valstybėms narėms, kurios į ES integruoja perkeltuosius ukrainiečius

Be apgyvendinimo, sveikatos priežiūros ir socialinės paramos, svarbios teisės, kuriomis Europos Sąjungoje naudojasi iš Ukrainos perkelti asmenys, yra užimtumas ir švietimas. Pastangos sudaryti sąlygas patekti į darbo rinką ir gauti išsilavinimą tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir ES piliečiai ateityje bus naudingos tiek tiems, kurie atitinka reikalavimus ir nusprendžia likti ES, tiek tiems, kurie grįš namo.

Galimybė **įsidarbinti** labai padėjo iš Ukrainos perkeltiems asmenims rasti vietą priimančiojoje visuomenėje ir buvo naudinga vietos bendruomenėms. Darbai, kuriais siekiama užkirsti kelią įgūdžių praradimui, yra derinami su pagalba perkeltiesiems asmenims, įgijusiems Europos kvalifikaciją, rasti tinkamą darbą Ukrainoje. Valstybių narių pastangos integruoti iš Ukrainos perkeltus asmenis į ES darbo rinką yra remiamos ES lygmens iniciatyvomis ir finansavimu¹². Valstybinės užimtumo tarnybos atlieka svarbų vaidmenį vykdant aktyvią darbo rinkos politiką, kad būtų kuo geriau išnaudojami darbo ieškančių asmenų įgūdžiai, užtikrinamas ryšių užmezgimas darbo rinkoje ir keitimasis gerąja patirtimi bei informacija. 2023 m. nustatytas Europos kvalifikacijų sandaros ir Ukrainos nacionalinės kvalifikacijų sandaros palyginimas padeda užtikrinti sklandesnę integraciją į ES darbo rinką. Komisija taip pat pradėjo internetinį ES specialistų rezervo bandomąjį projektą¹³, kuriuo siekiama padėti perkeltiems darbo ieškantiems Ukrainos asmenims rasti ES darbdavių skelbiamų laisvų darbo vietų. EURAXESS, ES užimtumo mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje platforma, pagal iniciatyvą „ERA4Ukraine“ Ukrainos tyrėjams siūlo konkrečių darbo galimybių, be kita ko, Europos mokslinių tyrimų tarybos grupėse.

2025 m. kovo mėn. laikinoji apsauga suteikta 1,3 mln. iš Ukrainos perkeltų nepilnamečių¹⁴, įskaitant 840 000 privalomojo mokyklinio amžiaus **vaikų**¹⁵. Apskaičiuota, kad visoje ES į vietos mokyklas nuo ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros iki vidurinio ugdymo įtraukta 700 000 asmenų¹⁶. Remdamasi Europos švietimo erdvės strategine programa, ES remia

¹¹ Šiuo klausimu žr. Sprendimo C-753/23 30 punktą.

¹² Žr. [komunikatą dėl asmenų, bėgančių nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, patekimo į darbo rinką, profesinio mokymo ir tęstinio švietimo gairių](#).

¹³ [ES specialistų rezervo bandomoji iniciatyva](#).

¹⁴ [Eurostatas | duomenys](#).

¹⁵ Privalomo mokyklinio amžiaus vaikų skaičiaus įvertis grindžiamas 2023 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuleteniui: „2023 m. Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis“, ES leidinių biuras.

¹⁶ [Iš Ukrainos perkeltų vaikų įtraukimas į ES švietimo sistemas](#).

valstybes nares teikdama politikos gaires, skatindama tarpusavio mokymąsi, internetines platformas, finansavimą, visų pirma „Erasmus+“, ir duomenų rinkimą, taip pat keitimąsi gerąja patirtimi. Ryšių su ukrainiečių kalba ir kultūra išlaikymas padės vėl integruotis į Ukrainos švietimo sistemą. Paminėtina, kad prie emocinės gerovės taip pat prisideda galimybė dalyvauti kultūriniam gyvenime, kuri remiama programos „Kūrybiška Europa“ lėšomis siekiant palengvinti perkeltųjų asmenų socialinę ir kultūrinę integraciją. 2023 m. Komisijos ir Ukrainos švietimo ir mokslo ministerijos bendradarbiavimo švietimo srityje susitarimu atskirai skatinama mokytis priimančiosios šalies mokyklose ir užtikrinti abipusį akademinį kvalifikacijų pripažinimą. Ukrainos vyriausybė jau ėmėsi priemonių, kad grįžus į Ukrainą būtų užtikrintas lengvas išsilavinimo pripažinimas.

ES remia valstybes nares, priimančias iš Ukrainos perkeltus asmenis, teikdama **ES finansavimą**, ypač iš atitinkamų vidaus reikalų fondų ir sanglaudos politikos finansavimo¹⁷. Šios finansavimo galimybės suteikia lankstumo atsižvelgti į konkrečias nacionalines aplinkybes ir finansinius poreikius, be kita ko, siekiant integruoti asmenis, kuriems suteikta laikinoji apsauga. Pagal sanglaudos politiką valstybėms narėms, priimančioms žmones iš Ukrainos, suteikta 13,6 mlrd. EUR papildomo likvidumo, o dar 1,4 mlrd. EUR perskirstyta pagal esamas finansavimo programas siekiant teikti tiesioginę paramą iš Ukrainos perkeltiems asmenims Iki 2027 m. pabaigos ES skiria dar 3 mlrd. EUR, kad padėtų valstybėms narėms įgyvendinti Migracijos ir prieglobsčio paktą ir pasirūpinti asmenimis, kuriems suteikta laikinoji apsauga. Be to, tam pačiam laikotarpiui bus skirta apie 1 mlrd. EUR pagal valstybių narių programų laikotarpio vidurio peržiūrą atitinkamiems Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) prioritetams įgyvendinti, įskaitant asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, priėmimą.

3.2. Parama vienybės centrų kūrimui

Atsižvelgdamos į Ukrainos nacionalinės vienybės ministro iniciatyvą ES įsteigti centrus, kurie galėtų padėti palaikyti ryšį su užsienyje gyvenančiais ukrainiečiais, kai kurios valstybės narės ėmėsi įgyvendinti šią idėją ir šiuo metu savo teritorijoje kuria vienybės centrus. Vienybės centrai teikia informaciją, nukreipimus ir konsultacijas iš Ukrainos perkeltiems asmenims. Tai ne tik palengvina asmenų, norinčių grįžti į Ukrainą, grįžimą, bet ir gali padėti tiems, kurie nori pasilikti, integruotis į priimančiąsias visuomenes ir darbo rinką, geriau ugdant ir panaudojant savo įgūdžius.

Siekdamos padėti finansuoti vienybės centrus, valstybės narės gali pasinaudoti Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) programa. Tarptautinės organizacijos, pvz., UNHCR, TMO ir ICMPD, teikdamos tikslią ir nepriklausomą informaciją ir konsultuodamos, taip pat gali padėti iš Ukrainos perkeltiems asmenims priimti informacija pagrįstus savanoriškus sprendimus, ar likti priimančiosiose šalyse, ar grįžti į Ukrainą. Valstybės narės raginamos pasinaudoti šių organizacijų siūlomomis žiniomis, pajėgumais ir tinklais, taip pat šalių partnerių teikiama parama, kad būtų galima kuo geriau pasinaudoti vienybės centrais.

Siekdama remti vienybės centrų steigimą, Komisija paskirs specialųjį pasiuntinį ukrainiečiams ES, kuriam bus pavesta koordinuoti veiksmus su valstybių narių nacionaliniais atstovais, tarptautinėmis organizacijomis, galinčiomis teikti informavimo paslaugas ir konsultacijas grįžimo klausimais, visų pirma UNHCR, TMO ir ICMPD, taip pat su Ukrainos nacionalinės vienybės ministerija. Kaip ekspertų lygmens koordinavimo forumas veiks ir Ukrainos solidarumo platforma¹⁸. Platformoje dalyvauja Komisija, valstybės narės ir tarptautinės

¹⁷ Sanglaudos veiksmai dėl pabėgėlių Europoje, vadinamasis „CARE“ dokumentų rinkinys („CARE“, „CARE-plus“ ir „Fast-CARE“).

¹⁸ Solidarumo platforma buvo sukurta 2022 m. kovo mėn. siekiant užtikrinti Laikinosios apsaugos direktyvos nuostatų įgyvendinimą. Jos pridėtinė vertė – bendras ES atsako į Rusijos agresiją prieš Ukrainą koordinavimas

organizacijos, taip pat Ukrainos valdžios institucijos. Per solidarumo platformą Komisija taip pat palengvins keitimąsi informacija ir paramos priemonių koordinavimą, apžvelgdama visose valstybėse narėse teikiamą pagalbą, kad būtų užtikrintas patikimumas ir nuoseklumas. Platforma sieks racionalizuoti įvairių suinteresuotųjų subjektų pastangas ir didinti informuotumą apie tai, kaip svarbu padėti Ukrainos vietos bendruomenėms pasirengti grįžimui. Sutelkus paramą vietos bendruomenėms bus sustiprinta Ukrainos socialinė sanglauda. Komisija toliau telks technines ir politikos ekspertines žinias, kad vienybės centrai galėtų veikti efektyviai, taip pat skatins Ukrainos valdžios institucijas imtis atitinkamų priemonių.

Ukrainoje vienybės centrų atitikmuo bus nacionalinė vienybės agentūra, kuri yra pagrindinė Ukrainos nacionalinės vienybės ministerijos įgyvendinimo įstaiga. Agentūra remis vienybės centrų steigimą ES ir sudarys palankesnes sąlygas platesnio masto iniciatyvoms, kuriomis siekiama stiprinti nacionalinę sanglaudą, stiprinti kultūrinius ir pilietinius ryšius su Ukrainos bendruomene, taip pat remti savanoriško grįžimo ir reintegracijos pastangas.

Komisija taip pat teiks specialią techninę paramą naujai įsteigta Nacionalinės vienybės ministerija. Tai padidins jos pajėgumus steigti vienybės centrus, taip pat teikti paslaugas Ukrainoje grįžtantiems asmenims ir koordinuoti veiksmus su atitinkamais biurais, pvz., valstybinėmis užimtumo tarnybomis. Siekiant pagerinti bendrą iniciatyvų koordinavimą ir užtikrinti, kad grįžtantys gyventojai gautų informacijos, Nacionalinės vienybės ministerija taip pat gaus paramą, kad parengtų ir įgyvendintų grįžtantiems asmenims svarbius atsigavimo ir reformų prioritetus. Ta parama papildys ES paramą biudžetui ir techninę paramą, padedančią Ukrainai atsigaivinti ir modernizuoti reintegracijai reikalingas paslaugas, pvz., būstą, švietimą ir užimtumą.

3.3. ES parama reintegracijai Ukrainoje

Ukrainiečiai yra pagrindinė Ukrainos atsigaivimo ir atstatymo varomoji jėga. Tačiau grįžimo galimybė labai priklauso nuo saugumo sąlygų raidos Ukrainoje, taip pat nuo to, ar Ukrainos viduje persikeliantys asmenys ar už jos ribų grįžtantys asmenys gali gauti pragyvenimo šaltinius ir būstą.

Nors saugumas yra labai svarbus, kad žmonės galėtų grįžti namo, jie taip pat turi matyti perspektyvas Ukrainoje – jiems reikia vietos gyventi, tinkamos infrastruktūros (įskaitant veikiančią energetikos infrastruktūrą), užtikrinančios prieigą prie pagrindinių paslaugų, kokybiško švietimo ir darbo galimybių. Tai pagrindiniai ES paramos tikslai. Remiant grįžimą į Ukrainą taip pat būtina atidžiai apsvarstyti socialinę sanglaudą siekiant, kad būtų vienodai atsižvelgiama tiek į Ukrainoje likusių žmonių, tiek į grįžtančių gyventojų poreikius.

Gerai veikianti **Ukrainos darbo rinka** bus esminis žmogiškojo kapitalo traukos veiksnys, taigi ir šalies atstatymo, augimo ir socialinio vystymosi veiksnys. Kokybiškos užimtumo galimybės ir deramos darbo sąlygos daug lems siekiant atkurti nuo karo labai nukentėjusią darbo jėgą ir pagerinti gyvenimą Ukrainoje. Gaudama ES paramą, Ukraina stojimo į ES procese modernizuoja savo teisės aktus, kad jie būtų suderinti su ES *acquis*. Tarp pagrindinių žingsnių – rengiamas naujas Darbo kodeksas, nauja užimtumo strategija ir baigiamas naujo profesinio mokymo įstatymas. Abu pastarieji dokumentai gali padėti spręsti kvalifikuotos darbo jėgos trūkumo ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą. Ukrainos dalyvavimas „Europos socialinio fondo +“ užimtumo ir socialinių inovacijų (EaSI) kryptyje¹⁹ suteiks galimybę Ukrainos subjektams dalyvauti kvietimuose teikti pasiūlymus dėl ES

suteikiant neoficialią erdvę, kad pagrindiniai suinteresuotieji subjektai galėtų greitai suderinti atsakomuosius operatyvinius ir politikos veiksmus.

¹⁹ Šiuo metu deramasi dėl susitarimo dėl Ukrainos prisijungimo prie užimtumo ir socialinių inovacijų (EaSI) krypties.

finansuojamų projektų. Ukrainos įgūdžių aljansas, kuriam bendrai vadovauja Ukraina ir Vokietija²⁰, taip pat remia mokymo galimybes Ukrainos žmonėms.

Kalbant apie **finansavimą**, nuo Rusijos agresijos karo pradžios ES parama Ukrainai iš viso siekia beveik 148 mlrd. EUR. **Ukrainos plane**²¹, kuris yra neatskiriama **Ukrainos priemonės**²² dalis, nurodytos ypatingos svarbos reformos ir investicijos, kuriomis siekiama skatinti tinkamas sąlygas perkeltiesiems asmenims grįžti namo. Jis užtikrina nuspėjamą finansinių įplaukų į Ukrainą srautą ir kartu skatina pagrindines reformas 2024–2027 m. laikotarpiu. Reformos ir investicijos apima pastangas padėti žmonėms grįžti į Ukrainą ir remti reintegraciją savoje šalyje ir darbo rinkoje. Ukrainos plane Ukraina įpareigojama investuoti į švietimą (650 mln. EUR iki 2027 m.), sveikatos priežiūrą (400 mln. EUR iki 2027 m.) ir socialinę infrastruktūrą (350 mln. EUR iki 2027 m.). Bent 20 proc. negražintinos paramos pagal Ukrainos planą – maždaug 1 mlrd. EUR – skiriama subnacionalinių valdžios institucijų, visų pirma vietos savivaldos, poreikiams.

Ukrainos investicijų programa²³ atlieka labai svarbų vaidmenį išsaugant žmogiškąjį kapitalą ir sudarant sąlygas grįžimui. Švietimo, būsto, sveikatos priežiūros, priežiūros ekonomikos ir socialinės apsaugos sektoriai yra prioritetiniai sektoriai. Vykdomi projektai remia savivaldybių infrastruktūros atkūrimą ir padeda finansuoti nuo karo nukentėjusias įmones. Naujos investicijų programos, priimtose 2025 m. kovo mėn., padės tenkinti būsto poreikius, o būsimi kvietimai teikti pasiūlymus apims pažeidžiamų grupių, įskaitant grįžtančius asmenis, galimybes gauti finansavimą ir darbą.

Pagal **G7 Ypatingųjų pajamų naudojimo paskoloms spartinimo** iniciatyvą (45 mlrd. EUR) ES Ukrainai teikia 18,1 mlrd. EUR makrofinansinę paramą, kaip tiesioginę biudžeto paramą šalies skubiems finansiniams poreikiams patenkinti. ES ir G7 paskolos turi būti gražintos pajamomis iš imobilizuoto Rusijos centrinio banko turto, laikomo ES.

Ukrainoje vykdomuose **techninės pagalbos** projektuose galima teikti pirmenybę paramai namo grįžtančių asmenų reintegracijai. ES teikia paramą per tokias iniciatyvas kaip „Skills4Recovery“²⁴, kuria remiamos specialiai pritaikytos profesinio rengimo ir mokymo programos, ir „EU4Business“²⁵, kuri apima konsultacijas arba gebėjimų stiprinimą norinčioms grįžti MVI²⁶. Šie projektai, kaip pat būsimi projektai, gali padėti Nacionalinės vienybės ministerijai sudaryti sąlygas į Ukrainą grįžtantiems žmonėms steigti įmones, gauti pritaikytas užimtumo paslaugas ir dalyvauti profesinio rengimo ir mokymo programose.

²⁰ Komisija stebėtojos teisėmis dalyvauja įgūdžių aljanso darbo grupėse. Jam priklauso daugiau kaip 70 organizacijų visame pasaulyje.

²¹ Ukrainos planas yra 2024–2027 m. Ukrainos reformų ir investicijų strategija, kuri sudaro sąlygas reguliariems ketvirtiniams mokėjimams pagal Ukrainos priemonę, jei Ukraina atitinka iš anksto sutartus reikalavimus. Ji, be kita ko, apima reformas, orientuotas į žmogiškąjį kapitalą, pvz., demografijos strategiją, užimtumo strategiją, švietimo, sveikatos priežiūros ir kt. gerinimą.

²² Ukrainos priemonė yra viena iš pagrindinių ES strategijos priemonių, skirtų spręsti daugialypiams iššūkiams, su kuriais susiduria Ukraina po Rusijos agresijos karo. Pagal šį specialų paramos mechanizmą, kuris įsigaliojo 2024 m. kovo 1 d. ir apima 2024–2027 m. laikotarpį, siūloma iki 50 mlrd. EUR finansinė parama.

²³ Ukrainos investicijų programa yra dalis 50 mlrd. EUR vertės Ukrainos priemonės, kurios paskirtis yra pritraukti viešąsias ir privačiąsias investicijas į Ukrainos atsigavimą ir atstatymą. Ją sudaro iš viso 9,3 mlrd. EUR vertės finansinių priemonių, 7,8 mlrd. EUR paskolų garantijų ir 1,5 mlrd. EUR mišraus finansavimo. Jos tikslas – sutelkti 40 mlrd. EUR investicijų atsigavimui, atstatymui ir modernizavimui.

²⁴ Bendruosius iniciatyvos „Skills4Recovery“ veiksmus finansuoja ES, Vokietija, Lenkija ir Estija. Ją įgyvendina organizacijos „Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit“ (GIZ) ir „Solidarity Fund PL“ (SFPL). 2023 m. Vokietijos vyriausybė pradėjo iniciatyvą „Skills4Recovery“.

²⁵ „EU4Business“ yra skėtinė iniciatyva, apimanti visą ES paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI) Rytų partnerystės šalyse, gerinanti galimybes gauti finansavimą ir verslo plėtros paslaugas.

²⁶ Parama teikiama vietos lygmeniu: programa „U-LEAD with Europe“, turinti 24 regioninius biurus, teikia gebėjimų ugdymo priemones, apimančias visą savivaldybių atsakomybės sritį agresijos karo ir atsigavimo metu.

ES parama prisidėjo prie šalies atsparumo ir **padėjo žmonėms toliau gyventi Ukrainoje**. Taikant Sąjungos civilinės saugos mechanizmą buvo patenkinti 6,5 mln. žmonių energijos poreikiai, o Ukrainos priemonė padėjo remontuoti sunaikintą įrangą. ES humanitarine pagalba buvo remiami Ukrainos gyventojai pastogės, vandens, sanitarijos ir higienos, apsaugos, pagrindinių poreikių, sveikatos, kovos su minomis ir švietimo ekstremaliosiomis situacijomis, įskaitant mokyklų atkūrimą, srityse. ES ir valstybės narės padovanojo daugiau kaip 370 mokyklinių autobusų, kad padėtų vaikams lankyti mokyklą. Nuo karo pradžios programa „Erasmus+“ padėjo atspausdinti daugiau kaip 1,5 mln. vadovėlių ir remia gebėjimų stiprinimo projektus švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto sektoriuose, kad šalyje būtų daugiau kokybiškų galimybių. Ukrainos vyriausybė jau ėmėsi priemonių, kad grįžus į Ukrainą būtų užtikrintas lengvas švietimo pripažinimas²⁷. Ukrainos kultūros ir paveldo išsaugojimas ir atkūrimas taip pat palengvins grįžtančių žmonių socialinę ir kultūrinę reintegraciją.

Perkeltųjų Ukrainos žmonių, gyvenančių ES, **perlaidos** yra pajamų šaltinis, kuris gali remti Ukrainos ekonomiką ir prisidėti prie šalies atstatymo. Remiantis Ukrainos nacionalinio banko (NBU) duomenimis, 2024 m. perlaidų įplaukos iš ES sudarė 3,26 proc. Ukrainos BVP arba maždaug 5,6 mlrd. EUR. Komisija bendradarbiavo su mokėjimų sektoriumi siekdama skatinti praktiką, kurią taikant perlaidos tampa įperkamesnės ir prieinamesnės, ir pateikė gaires, kaip palengvinti mokėjimus tarp ES ir visų vyriausybės kontroliuojamų Ukrainos teritorijų. Komisija toliau remia Ukrainos pastangas parengti paraišką dėl patekimo į bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) schemų geografinę taikymo sritį, nes tai dar labiau palengvintų tarpvalstybinius pervedimus.

Išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės (**IVLPE**) prioritetiniame veiksmų plane nustatytos glaudesnės Ukrainos integracijos į ES bendrąją rinką priemonės kartu su Ukrainos plane numatytomis reformomis bus tvaraus ekonomikos augimo ir užimtumo galimybių pagrindas, taikant tokias priemones kaip verslo aplinkos gerinimas. Remiantis bendrosios rinkos greitkelio (angl. *single market highway*) logika, ryšiai su Ukraina taip pat bus puoselėjami siekiant sumažinti prekybos kliūtis, gerinti jungtis ir skatinti regioninę ekonominę integraciją.

4. SKLANDAUS IR KOORDINUOTO PERĖJIMO IŠ LAIKINOSIOS APSAUGOS STATUSO PARENGIMAS

Laikinosios apsaugos tikslas buvo suteikti skubią pagalbą žmonėms, bėgantiems nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą. Laikinosios apsaugos direktyvos aktyvavimas tebėra Sąjungos vienybės ir solidarumo su Ukrainos žmonėmis įrodymas.

Vis dėlto laikinoji apsauga iš esmės yra laikina. Ateityje, kai aplinkybės suteiks pakankamai tikrumo dėl padėties Ukrainoje, visų pirma išvados, kad egzistuoja saugios ir ilgalaiškės grįžimo sąlygos, laikinosios apsaugos sistema nebebus būtina. Atėjus laikui valstybės narės turėtų būti pasirengusios šiems pokyčiams.

Nuo 2022 m. ES laikinosios apsaugos teisinę sistemą derina su specialiais veiksmais, kurie padeda valstybėms narėms rūpintis iš Ukrainos perkeltais asmenimis ir padėti jiems integruotis į ES visuomenę. Perkėlimui užsitęsęs ir esant tokiam dabartinės padėties mastui bei sudėtingumui, atėjo laikas pradėti formuoti labiau pritaikytą požiūrį, geriau priderintą prie asmenų, kuriems šiuo metu taikoma laikinoji apsauga, padėties, taip pat siekti papildomo tikslo – sumažinti spaudimą, kurį patiria priimančiosios visuomenės

²⁷ 2025 m. kovo mėn. teisės aktais įpareigojama pripažinti užsienyje pasiektus mokymosi rezultatus, įskaitant neformalųjį švietimą, pvz., internetinius kursus ir seminarus. Ukrainos valdžios institucijos taip pat paskelbė gaires Ukrainos mokykloms dėl užsienyje pasiektų mokymosi rezultatų vertinimo, užtikrindamos, kad ES vietos mokyklas lankę moksleiviai galėtų toliau mokytis grįžę į Ukrainą.

Todėl Komisija teikia **pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos**, kurioje išdėstomi pagrindiniai ES lygmens koordinuoto perspektyvaus atsako elementai, kad valstybės narės galėtų nustatyti pereinamojo laikotarpio priemones.

4.1. Perėjimas nuo laikinosios apsaugos prie kito teisėto buvimo statuso

Panaikinus laikinąją apsaugą jos gavėjams būtų užtikrintas teisinis tikrumas ir ilgalaikės perspektyvos. Nustačius aiškesnę ilgalaikę perspektyvą, taip pat bus išvengta papildomo spaudimo jau ir taip pernelyg apkrautoms nacionalinėms prieglobsčio sistemoms.

Laikui bėgant asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, tapo valstybių narių socialinės ir ekonominės struktūros dalimi. Todėl Komisija rekomenduoja valstybėms narėms suteikti galimybę asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, **pereiti prie nacionalinių teisėto gyventojų statusų**, ypač tų, kurie siejami su užimtumu, švietimu ar šeimyninėmis prielaidomis. Asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, tai būtų galimybė turėti stabilesnį statusą priimančiojoje valstybėje narėje, kuris geriau atspindėtų jų faktinę padėtį.

Remiantis galiojančiais ES teisės aktais, asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, neturi teisės prašyti suteikti **ES teisėtos migracijos direktyvose apibrėžtą gyventojų statusą**. Siekdama padėti asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, priimti informacija pagrįstus sprendimus ir suteikti jiems alternatyvių galimybių, Komisija ragina valstybes nares, ypač tais atvejais, kai neįmanoma įgyti nacionalinių teisinių statusų, sudaryti sąlygas asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga ir kurie kitu atveju pagal ES teisę galėtų įgyti kitą statusą, pereiti prie kitų statusų teikiant prašymus dėl leidimų pagal Mėlynosios kortelės direktyvą, Vieno leidimo direktyvą ir Direktyvą dėl studentų ir tyrėjų²⁸. Tai darydamos valstybės narės remtų tvarią asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga, integraciją priimančiojoje šalyse, be kita ko, į darbo rinką, ir skatintų veiksmingiau naudotis savo įgūdžiais.

4.2. Pasirengimas laipsniškam grįžimui ir tvariai reintegracijai Ukrainoje

ES ir jos valstybės narės turi būti pasirengusios remti žmones, kurie dabar ir ateityje grįš į Ukrainą. Komisija rekomenduoja valstybėms narėms imtis būtinų veiksmų siekiant užtikrinti laipsnišką ir tvarkingą grįžimą ir reintegraciją, kai laikas yra tinkamas ir atsižvelgiant į Ukrainos poreikius ir pajėgumus. Valstybės narės ir Ukraina raginamos visapusiškai naudotis ES lygmeniu jau turimomis priemonėmis.

Tiems, kurie ketina grįžti namo į Ukrainą, turėtų būti suteikta galimybė priimti informacija pagrįstus sprendimus. Siekiant užtikrinti, kad visi turėtų lygias galimybes, valstybės narės raginamos pasiūlyti lankstų, bet struktūrišką požiūrį į **tiriamuosius apsilankymus Ukrainoje**. Šios kelionės galėtų padėti žmonėms prieš nusprendžiant grįžti patikrinti, kokia yra jų šeimų, namų ar bendruomenių padėtis.

Siekdama padėti tiems, kurie nori grįžti namo, Komisija taip pat rekomenduoja rūpestingai parengti valstybių narių **savanoriško grįžimo programas**²⁹, kurios leidžiamos pagal Laikinosios apsaugos direktyvą. Tai būtų praktinis būdas padėti žmonėms saugiai ir oriai grįžti namo. Šios programos turėtų būti gerai suplanuotos ir apie jas turėtų būti aiškiai pranešta. Jose turėtų būti atsižvelgiama į padėtį Ukrainoje, grįžtančių asmenų poreikius ir poveikį vietos bendruomenėms. Šiomis programomis turėtų būti siekiama remti socialinę sanglaudą ir

²⁸ Direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų; Direktyva 2011/98/ES dėl vienos prašymų išduoti vieną leidimą trečiųjų šalių piliečiams gyventi ir dirbti valstybės narės teritorijoje pateikimo procedūros ir dėl valstybėje narėje teisėtai gyvenančių trečiųjų šalių darbuotojų bendrų teisių; Direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų (nauja redakcija).

²⁹ Jos neturi būti laikomos programomis pagal Gražinimo direktyvą, nes atitinkami asmenys teisėtai gyvena priimančiojoje valstybėje narėje iki laikinosios apsaugos galiojimo pabaigos ir priimti sprendimo grąžinti nereikia.

išvengti spaudimo bendruomenėms, kurios jau nukentėjo nuo Rusijos agresijos karo. Siekdama sumažinti administracinę našta, susijusią su kiekvieno atvejo nagrinėjimu atskirai, Komisija rekomenduoja valstybėms narėms ir toliau leisti asmenims, dalyvaujantiems savanoriško grįžimo programose, naudotis savo, kaip laikinosios apsaugos gavėjų, teisėmis ir lengvatomis, kol jie sugrįš į Ukrainą arba iki savanoriško išvykimo programoje numatyto laikotarpio pabaigos.

Mūsų pastangos remti saugų iš Ukrainos perkeltų asmenų grįžimą ir reintegraciją turi užtikrinti, kad su visais būtų elgiamasi oriai ir sąžiningai. Dėl individualios padėties kai kurie ES gyvenantys asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga, gali neatitikti perėjimo į kitą statusą ar grįžimo į Ukrainą sąlygų, nes jie yra pažeidžiami ir Ukraina gali neturėti galimybių patenkinti jų poreikių iš karto po laikinosios apsaugos pabaigos, pvz., tie, kuriems taikomas medicininio gydymo planas. Todėl Komisija rekomenduoja valstybėms narėms išnagrinėti galimybes šiems pažeidžiamiems asmenims pereinamuoju laikotarpiu toliau teisėtai gyventi ES, kol jiems bus įmanoma grįžti.

Panašiai neturėtų būti sutrikdytas vaikų švietimas. Svarbu užtikrinti, kad mokyklas lankantys nepilnamečiai vaikai galėtų mokytis stabilioje aplinkoje gyvendami su savo šeimomis. Valstybės narės gali pasinaudoti Laikinosios apsaugos direktyvos taisyklėmis, pagal kurias šeimoms būtų leidžiama ES pasilikti reikiamą laikotarpį, ypač jei laikinoji apsauga baigiasi prieš mokslo metų pabaigą.

4.3. Informacijos teikimo, koordinavimo, stebėsenos ir keitimosi duomenimis stiprinimas

Svarbiausia – aiški, tiksli ir naujausia informacija. Valstybės narės raginamos sukurti tinkamas komunikacijos priemonės ir kanalus, įskaitant informavimo kampanijas, kartu tinkamai pasinaudojant esamomis priemonėmis, kad būtų išvengta dubliavimosi, ir pasitelkiant vienybės centrus ten, kur jie įsteigti, taip pat įtraukiant tarptautines organizacijas.

Nors oficialią Europos laikinosios apsaugos statistiką rengia Eurostatas, tam, kad operatyviais tikslais būtų laiku gaunamas padėties vaizdas, valstybės narės turi reguliariai atnaujinti savo laikinosios apsaugos duomenis **laikinosios apsaugos platformoje**, įskaitant duomenis apie neaktyvias registracijas. Kadangi dėl perėjimo nuo laikinosios apsaugos statuso labai pasikeis perkeltųjų asmenų statusas, ypač svarbu susidaryti tikslų kintančios padėties vaizdą. Taip pat rekomenduojamas valstybių narių ir Ukrainos valdžios institucijų veiklos koordinavimas ir keitimasis informacija, be kita ko, Solidarumo platformoje.

5. IŠVADA

Tvirta ES parama Ukrainai bus teikiama tol, kol tai būtina. ES suteiks prieglobstį iš Ukrainos perkeltiems asmenims tol, kol jiems to reikės.

Esame įsipareigoję suvienyti Ukrainą su jos žmonėmis, kai tik bus sudarytos tinkamos saugumo ir stabilumo sąlygos. Laikydami laipsniško, lankstaus ir koordinuoto požiūrio į perėjimą nuo laikinosios apsaugos statuso, galime užtikrinti, kad su visais asmenimis būtų elgiamasi oriai ir pagarbiai, būtų tinkamai atsižvelgiama į Ukrainos poreikius ir pajėgumus, o mūsų sistemoms nebūtų daromas neproporcingas spaudimas.

Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, Ukrainos vyriausybe ir tarptautinėmis organizacijomis, siekdama užtikrinti, kad būtų patenkinti iš Ukrainos į ES perkeltų asmenų poreikiai ir kad jie turėtų visus išteklius ir priemones savo gyvenimui ir ateičiai atkurti.